

Letní stáž pro učitele FLE na Université Lumière Lyon 2

Lada Bosáková

Ve dnech 20. června–13. července tohoto roku se v Lyonu uskutečnila stáž pro učitele francouzštiny, organizovaná *Mezinárodním centrem pro francouzská studia*¹, které ve stejné době hostilo na letní škole i studenty FLE. Hlavním cílem této stáže bylo seznámit její účastníky s novými směry a postupy ve výuce uplatňovanými v současnosti ve Francii, umožnit výměnu pedagogických zkušeností, upevnit a prohloubit jejich praktické dovednosti při práci na přípravách i ve výuce a poskytnout jim hlubší vhled do společensko-politických témat současné Francie.

Program stáže tvořilo několik modulů:

- *Obecná didaktika a aktualizace znalostí*
- *Francouzština pro specifické a akademické účely FOS-FOU*
- *Projektová výuka*
- *Tvorba výukových materiálů*
- *Možnosti využití IT při výuce*
- *Divadlo a FLE*

Výuka probíhala ve dvou tříhodinových blocích denně, což představovalo 30 (!) hodin výuky týdně, tedy časově dosti náročný program, vezmeme-li v úvahu, že bylo třeba pracovat i nad rámec kurzů. Poměrně malý počet stážistů (10) vyžadoval ze strany účastníků maximální nasazení a zároveň umožnil vytvořit v krátkém čase dobrý kolektiv.

Modul obecné didaktiky, který zahájila C. Carlo, byl odrazovým můstkem pro zamýšlení nejen nad různými přístupy uplatňovanými ve 20. století při výuce jazyků ve vztahu k současnému, pragmatickému přístupu, ale též nad tím, jaké je dnes místo učitele při výuce (role doprovázejícího – *accompagnant*). Nejdůležitější otázkou bylo, jak přivést studenta k vlastní odpovědnosti za studium cizího jazyka, jak na něj přenést co největší díl aktivity pro co nejvyšší efektivitu v učení. Mme Carlo otevřela velký prostor pro diskusi, která byla o to zajímavější, že účastníci stáže přijeli do Lyonu z různých koutů světa: Číny, Alžíru, Ghany, Velké Británie, České republiky, Austrálie, i z různých institucí, jako je např. univerzitní jazykové centrum nebo lyceum. E. Rousseau-Gadet navázala na C. Carlo s detailním přehledem testů a diplomů v rámci FLE, ale hlavně s bohatou nabídkou velkých tradičních vydavatelství zaměřených na FLE, jako je Clé International, Hachette, PUG a poměrně

¹ CIEF: Centre International d'Études françaises

nově též EMDL. Z porovnání různých titulů (frekventanti stáže měli učebnice fyzicky k dispozici a mohli si je důkladně prostudovat) vyšla velmi dobře učebnice Totem (Hachette) a čerstvé Editio (Didier 2016). Modul obecné didaktiky pak zakončil F. Violay několika příspěvky nazvanými „*La France remise en question*“, jimiž otevřel debatu nad velkými společenskými, hospodářskými a politickými tématy, která hýbou současnou Francií, a velmi pohotově doplnil svá témata i o „brexit“.

Modul projektové výuky vedený Sylvie Robert měl zcela praktickou dimenzi: tvorbu fotorománu. Stážisté s pomocí „palubního deníku“ (*Journal de bord*) sledovali etapy své práce od počátečních obav a pochyb přes různé těžkosti a nedostatky času až po závěrečnou satisfakci. Učitelé se tu ocitli v roli studentů, a mohli tak na vlastní kůži zakusit, jaké je to být „na druhé straně“.

Modul Tvorba výukových materiálů patřil, jak se shodla většina stážistů, k nejpraktičtějšímu, a tudíž nejužitečnějšímu. Claire Martel, neobyčejně vitální dáma, v něm neúnavně a s nadšením pedagogy seznamovala s velkým množstvím aktivit zaměřených na herní prvky a tvořivost. Následovala debata a zamyšlení nad tím, co a v jaké podobě vyhovuje každému z učitelů v kontextu jeho výuky. V závěrečné fázi všichni pracovali na tvorbě vlastních materiálů (didaktizace audia, videa, textu, kresby, fotografie atp.) s důrazem na jasné a jednoznačné zadání.

Modul FOS a FOU vedený Chantal Parpette, spoluautorkou několika klíčových publikací², byl hlubokou sondou do problematiky FOS-FOU (analýza konkrétního kontextu a možností, které nabízí, sběr materiálu a veškeré technické a finanční potíže, jež ho zpravidla provázejí, propojenost s frankofonním prostředím, reálná perspektiva využití FOS, bez níž tento výukový program ztrácí smysl, atd.). Mme Parpette všem pomohla vyjasnit pojem francouzština pro specifické účely, který bývá nejen u nás často zaměňován s tím, co bychom mohli jejími slovy nazvat spíše „tematickou francouzštinou“ (francouzštinou jednotlivých oborů). Představila FOS jako velmi proměnlivou formu, která získává svoji podobu teprve pro zcela konkrétní účel a kontext, v němž hraje důležitou roli „naléhavá potřeba“ a „nedostatek času“ nutící vyučujícího vybrat do výukového programu jen to nej důležitější.

V modulu IT ve výuce se stážisté měli možnost seznámit s programy používanými ve frankofonním prostředí, vyzkoušet si je (např. střih audio a video sekvencí, konvertování mp4 na mp3, tvorba dotazníku) a prozkoumat možnosti webových stránek, z nichž se dají čerpat výukové materiály pro FLE. Pokud stážisté nepracovali v počítačové učebně, ale na vlastních noteboocích, vyučující tohoto modulu E. Rousseau-Gadet a J.-F. Grassin byli nuceni potýkat se např. s čínštinou nebo češtinou – tohoto nelehkého úkolu se však zhostili s velkou trpělivostí a humorem.

² J.-M. Mangiante, Ch. Parpette, *Le Français sur objectifs spécifiques et l'analyse des besoins à l'élaboration d'un cours*, Hachette 2004; Ch. Parpette, J. Stauber, *Réussir ses études d'économie-gestion en français*, PUG 2014.

Příjemnou změnu v rámci všech modulů představovalo Divadlo a FLE, tedy spojení, které se ve výuce francouzštiny u nás objevuje jen zřídka. Všichni si vyzkoušeli řadu aktivit od relaxačních cvičení, cvičení na koncentraci a neverbální i verbální komunikaci po jednoduché dialogy, krátké scénické výstupy, improvizaci, pantomimu a dokonce i zpěv. Eric Cotro a Frédérique Richaud kladli velký důraz na zpětnou vazbu, na komentáře zúčastněných, rozbory, možnosti využití, případná úskalí a obtíže. Přestože k tomuto modulu všichni zprvu přistupovali jako k modulu „odpočinkovému“ a brali jej trochu na lehkou váhu, nakonec se shodli na tom, že aktivity spojené s divadlem pomáhají učitelům nastolit příjemnou, uvolněnou atmosféru, přispívají k soudržnosti a solidaritě v rámci skupiny, výrazně napomáhají zmapovat terén, tj. lépe poznat studenty jako jednotlivé osobnosti, a zvýšit tím efektivitu výuky.

Výukový program byl obohacen o rozmanité doprovodné akce: komentovanou prohlídku Lyonu a jeho Muzea výtvarných umění či návštěvu L'Institut Lumière, degustaci francouzských sýrů a vín nebo víkendové výlety do Annency, Ardèche a Avignonu, kde právě probíhal renomovaný divadelní festival.

Letní stáž v Lyonu, pomíneme-li některé nedostatky administrativního rázu a nevyhovující ubytování, se vydařila. Její organizátoři budou nicméně muset v příštích letech zvážit časovou dotaci, jelikož program byl dost přetížený i vzhledem k tomu, že stážisté za sebou právě měli školní či akademický rok. Rozhodně se však podařilo sdružit učitele z několika zcela odlišných zeměpisných a institucionálních kontextů, a umožnit jim, aby se naučili a vyzkoušeli si něco nového, vyměnili si zkušenosti a porovnali – někdy značně odlišné – podmínky, v nichž pracují. To vše stážistům napomohlo k tomu, aby se podívali na vlastní výuku z odstupu a z odlišných úhlů pohledu a podrobili ji řadě otázek, na něž se odpovědi stále hledají.

Autorka

PhDr. Lada Bosáková, Ph.D., e-mail: lada.bosakova@fsv.cuni.cz

Autorka vystudovala francouzský jazyk a literaturu a český jazyk a literaturu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 2002 působí jako odborná asistentka v Kabinetu jazykové přípravy na FSV UK v Praze, kde vyučuje obecnou a odbornou francouzštinu.